

# FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

**Előfizetési ár:**  
 Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:  
 Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.  
 Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.  
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.  
 Nyílt tér: soronkint 20 fill.  
 Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő.  
 Kéziratokat nem adunk vissza.

## Egy kis pedagógia.

Igy iskolai év vége felé, a pedagógus tolla önkénytelenül is e sokat koptatott témára hajlik. És ez természetes dolog. Mert folyton azzal foglalkozik, hathatós módszeren töpreng, áthatja egész lényét a felelősség tudata és mentől humánusabb eszközökkel dolgozik, annál több eredményt akar elérni.

Tényleg, ha a nevelés nem pusztán szó, ha igaz az, hogy az iskola nevelőleg hat, ez esetben minden tanítónak tisztában kell lennie az általános pedagógiai elvekkel, azután pedig azzal, hogy az ő helyzetében mikép kell és mikép lehet azt érvényesítenie. Mert érvényesítenie kell! Ellenkező esetben önkénytelenül az a gondolat támad a közelállókban, hogy az illető nem tud nevelni. E tekintetben a tanító eljárása úgy bírálható el, mint az orvosé. Először: eltalálja-e a betegséget? tudja-e alkalmazni a gyógyszert? A beteg helyzetéből nem merülnek-e fel oly akadá-

lyok, melyek a legjobb gyógyszer hatását is csökkentik?

Miként a test szervezetének is megvannak a maga hiányai és bajai, úgy a lelki élet is sok oly gyöngeséget, sőt beteg állapotot tüntethet fel, amelyek részint az átöröklésre vezethetők vissza, részint pedig közvetlen hatásból származnak.

Az tény, hogy az átöröklött rossz tulajdonságok ellen nagyon gyakran eredménytelen a küzdelem. De az is tény, hogy a gyermekkorban ez ellenségek gyöngébbek. Ez oknál fogva nem hihető, hogy a pedagógia az egész iskolai életet át fegyver nélkül állana a legyőzendő hibával szemben és csupán csak a család volna az, mely a javítás eszközeivel rendelkeznek.

És mivel az iskola épügy felelős a gyermekért, mint pl. az orvos a betegért, az általánosan meglazult fegyelmi és erkölcsi érzék következtében napjainkban a közvélemény épen nem hizelgő a tanítói pályán működőkkel szemben, pe-

dig hát csak a látszat van az elitélők mellett.

A tanítás még csak a mi gyermekkorunkban is egyszerű mesterség számba ment. A képzettség igen alacsony foka elég volt hozzá, csupán jó tudóre és jó fenytő eszközre volt szükség. Aki hatalmasat tudott kiáltani és sokoldalú volt a gyermek testi büntetésében, az nagy sikerrel beleverte a könyv nélküli leckét a gyermek fejébe, Akinek jó emlékezőtehetsége volt, az boldogult, akinek ez hiányzott — pusztult, segédeszköz volt a vessző, ami a mi osztályunk mestergerendáján is kötetszámra állott.

Ma ezek a viszonyok teljesen megváltoztak. Ma minden fegyver a kedély, szív és elme. Ma az oktatás a legszebb művészet, ma nem rettegett alak a tanító, hanem a gyermekek atyja, csupa merő tapintat, élénkség, jóakarát. A cél nem az, hogy félelemből legyen jó a tanuló, hanem belső szükségérzetből és tanuljon saját belátása szerint ekzisztenciája érdekében. Hogy ezt milyen nehéz elérni

## TÁRCA

### VAN VALAMI . . . .

Van valami benned,  
 Ami másban nincs meg;  
 Valami különös,  
 Valami tetszetős  
 Szerelmes szívemnek.

Van valami benned,  
 Szépséges szép gyermek;  
 Amit csak csodálni,  
 Amit csak bámulni,  
 Leírni nem lehet.

Van valami benned,  
 Árulója szemed;  
 Amely az ablaka,  
 Amely a lámpása  
 Angyali lelkednek.

Van benned egy belső,  
 Föl nem deríthető,

Magával ragadó,  
 Magához kapcsoló,  
 Titkos varázserő.

Herezeg Albert.

### Vasuton és műteremben.

(Pia Fraus.)

— A „Fogarás és Vidéke” eredeti tárcája. —  
 Írta: Halmy Gyula.

Nagy galléros, bő köpenyegem, széles karimájú kalapom s a mesterségesen homlokra lehuzott kósza hajfürtök az illuziót teljessé tették előtte, mert lám! közelebb húzódt, — mit is beszélek: lebbont a lámpához s fejét kissé fölemelte, hogy a kalapja szélétől árnyékkal fődött szép homloka is jobb világításban álljon . . . Ah, Éva leánya! hiuság volt a szülő anyád! — Ezért a gyöngédségért csókot intettem feléje. Mosolygott. Majd jelt adtam a kezemmel, hogy fejét kissé jobbra hajtsa.  
 Megtette.

Igy folyt közöttünk az édes szem- és kézpárbeszéd jó félórán keresztül.

Mit beszélhetett ez alatt a vele volt két fiatalember, arról fogalmam nincs, de azt állithatom, hogy én e félóra alatt szörnyet szültem, a mennyiben egy kevésbé jólfésült szatir fejnek adtam életet, mely szatirnak a félreérett görögdiannyéhoz hasonló fejét nagy szakállal és nagyobb szarvakkal díszítém fel.

A vonat már Szolnok felé közeledett. Ekkor kitéptem a naplóból egy lapot és (ha egészen jól emlékezem még a szavakra) a következőket írtam rá:

Bájos ismeretlen!

Fogaája legjobb köszönetemet, a miért szives volt nekem félórán és két ablakon keresztül, a dübörgő vonaton, Mezőtúr és Pusztá-Poó között modellet állni.

Szívem véréből veszek szint arca pirjának ábrázolásához.

Arcképét, mint tanulmányfőt mindenesetre meg fogja festeni az ön által elbűvölt

(Itt egy krix-krax) akad. festő.

Szolnokon aztán megcsiptem egy hor-

# Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

**Tüdőbetegségek, hurutok, szamárkőhögés, skrofulozis, influenza**  
 ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

# „Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenkint 4.— korona.

**DÖRGE**  
 A LEGSZERENCSEBB  
 OSZTÁLYSORSZIEGYEKET  
 ADJA EL.  
 1/6 PRÓBALJA MEG 1/2  
 150 6-  
 8899  
 1/3 NEM BANJI MEG 1/2  
 3. BUDAPEST  
 ROSSUTH LAJOS U. 4.

mindenütt, de különösen *nemzetiségi vidéken* mint pl. *Fogaras* is, azt az iskolán kívül állók el sem is képzelhetik s épen ezért bir pedagógizáló cikkünk lokális színezettel!

Hányféle iskola van Fogaras és a megyében? És ez a sok iskola ontja magából a tanulót, legnagyobbbrészt olyat, aki a magyar nyelvet nem tudja, vagy ha tudja is, csak nagyon kezdetlegesen! Micsoda munka ezt a *fégyelmekkel* és *gyenge* nebulókat legelső sorban is *rendre, tisztaságra* tanítani, az *leírhatatlan!* De hát hol is kezdjen bele az a tanár, a gimnáziumi tanterv által előirt tananyagba akkor, amikor tanítványai nem értik és írni, olvasni sem tudnak?! Mert nem tud a *legnagyobb része ugyszólván semmit*, hiszen amit tud, oly *hiányosan*, oly *rosszul* és rendszertelenül tudja az idegen anyanyelvű, hogy az egyértelmű a *semmivel*.

Eredményt elérni tehát Fogaras egy év, az első év alatt, számbavehető, jó eredményt — nem lehet, a *nyelv nehézségei* miatt. Épen azért elengedhetetlen kelléke lenne a nemzetiségi vidéken levő gimnáziumoknak az *előkészítő osztályok létesítése*, ahová az elemi iskola III-ik osztályából lép a tanuló és ott összegyuródik a *sokféle elem, rendez, fégyelemhez* szokik, halad a nyelvben, megszokja a gimnáziumi tantervet, rendet, fégyelmet. Ilyen körülmények között hasznos és eredményes munkát végezhet a gimn. I. osztályában is a tanár, de a mai viszonyok mellett ez igen nehéz dolog.

Tudunkkal ilyen előkészítő osztá-

lyok felállításától nem idegenkedik a minisztérium és így reményünk lehetne ahhoz, hogy beteljesedhetnék rajtunk a biblia szava: „Kérjétek és megadatik.”

Halmly Gyula.

### A nemzeti kultúra terjesztése.

Tagadhatatlan, hogy a közélet bármely terére esik is tekintetünk, mindenütt és első sorban a közművelődés és vele együtt a közérkölesítés emelése öltik szemünkbe. Nem is említve, hogy a nyugat európai művelődés körében népességünk már az analfabéták nagy száma miatt sem foglal el megfelelő helyet, köztudomásu, hogy a gazdasági válság, mely előtt az ország áll csak szakszerű képzettség és készség segítségével küzdhető le. Szembeötlő továbbá, hogy társadalmunk széttagoaltságában, ahol egyrészt felekezeti, másrészt nemzetiségi balitélet és félreértés állják utját a nemzeti egység kialakulásának, — amely felé történetünk és hagyományunk egész szent öröksége utal, — nincs más segítségünk, mint az értelmi felvilágosodás terjesztése, az erkölcsi emelkedettség általánosítása. Mindez azonban pusztán az iskola keretén belül nemcsak lassan érlelődhetik, hanem azonfelül magának az iskolának a társas életben elfoglalt kisebbszerű és függő helyzeténél fogva teljességében egyáltalában meg sem valósítható. Csak akkor, ha a művelő, oktató munkásság a felnőttek szükségleteit is kellő figyelemben részesíti és okos belátással ki tudja elégíteni — remélhetjük, hogy közéletünk válságaiban nemzetünk tagja tudatos módon teljesíti feladatát.

Az iskoláztatás általánosítása mellett tehát sürgősen gondoskodnunk kell egyfelől mindazoknak a felnőtteknek oktatásáról, kik közállapotaink, vagy egyéni helyzetük miatt oktatásban nem részesülhettek, másfelől pedig mindazokat, akik köziskoláinkból alig hoz-

hattak kellő ismeretet a haladó élet problémáihoz — el kell látnunk kellő *segédeszközökkel* tanultság, készség dolgában, hogy elbirják a versenyt nemcsak műveltebb polgártársainkkal szemben, hanem ezekkel együtt munkálkodva, megállhassanak a népek gazdasági, szellemi versengésének áradatában.

A közműveltség emelése és terjedése fogja megoldani vagy legalább is nagymértékben elősegíteni megoldását annak a két olykor ellentétes mozgalomnak kérdéseit is, melyek mint szociális és nemzetiségi törekvések gyakran felforgató és romboló hatással fenyegetik közéletünk nyugalmas fejlődését. A helyes nemzeti politika csakis az olyan kulturpolitika lehet, mely a lakosság összes rétegeiben bizonyos művelődési közöséget biztosít. Ennek a kulturpolitikának természetes alapja az örökség, mely a magyarságra bizta a vezetés és irányítás tisztjét.

A nemzeti kultúra fejlesztése a közoktatásügyi kormány célja. Ezért a közművelődés ápolásában figyelmét az iskolán kívüli közoktatás kérdéseire is kiterjeszti és lehetőleg tudatos irányítással megalkossa a nemzeti kulturpolitika legszükségesebb szerveit. E célra két föltételt kell számba venni. Az első az, hogy az iskolán kívül eső közoktatás szorosan gyakorlati legyen, a másik pedig, hogy tényleg az egész országot behálózza az ily értelmű oktatás szervezete és erős vidéki, kulturális gócpontokat alakítsou.

Gondoskodva azonban arról, hogy a nép széles és minden rétege a műveltség és művelődés áldásában és hatalmában részesüljön és megnyervén mindenkit, — aki tanulni akar és tud — a művelődés számára, nem szabad megfeledkezni arról, hogy minden műveltség felülről jön. Az önálló kutatás magaslatain tehát minél több szellemi kincset kell összegyűjtenünk, mert az adja meg a társadalomnak az igazi értékét és az igazi erőt és termékenyíti meg erkölcsi és szellemi tekintetben a népet.

M. v.

dárt, odaadtam neki a levelet kézbesítés végett. Egy oszlop mellé huzódva láttam, mint pirult el „Ó” és mint rejté hirtelen kebelébe az irásomat.

Azután a vonat elindult, én pedig nem indultam el, hanem megindultan néztem a távozó után, kivel oly titokteljesen érdekes történetkét játszottam el talán unalomból, talán nyegleségből, de mindenesetre nem számítva arra, hogy a történetkének emléke oly élesen megmarad a szivemben, nyugtalanságot okoz és folyton arra ösztönöz: keresd őt, találd meg!

Ez történt a komor szeptember hónap 26-án.

\*

Öt nap múlva már utban voltam a regényes Tirol fővárosa, Innsbruck felé, hogy megkezdjem katonai szolgálatomat.

Az utazás izgalmai, a Déli Vasutak vonala mellett elterülő festői vidék, a hóborította nagy hegyek, a számtalan új benyomás bizony kiverték a fejemből az én

szép ismeretlenemet; a szokatlan katonai szigor és az „Exercier Platz” gyötrelmei meg teljesen elfeledtették.

Egy hónapos regruta lehettem, mikor egy vasárnapi délutánomat arra használtam fel, hogy megnézzem Diemer Zenonak azt a pompás körképét, mely a franciák és a nagy hős Hofer András vezérlete alatt álló tiroli szabadsapatok között a XIX. század elején az Isel-Bergen vívott ütközetet ábrázolja.

Hosszabb időt töltöttem egy tiroli nő pompásan megfestett alakjának tanulmányozásával, a ki férjének kilőtt fegyverét újból megtölti, midőn egyszerre a hátam megett édes zengésű magyar szót hallok:

— Nézd csak papa! Milyen bájos az a nő, kezében a fegyverrel!

Viszafordulok, hát uramfia! az én vasuti ismeretlenem áll előttem.

Most légy okos Domokos! Egy gondolat!... hirtelen haptákba vágtam magamat és így szólítottam meg a magas, elegáns

urat, kit az én szépem papájának nevezett:

— Bocsánat uram, hogy megszólítom, de ellenálthatatlan vágyat érzek itt, a messze idegenben hazámfiával beszélhetni! — és megmondtam a nevemet.

— Ah, ön magyar? Nagyon örvendünk. Köbölkuthy, kir. tanácsos vagyok Budapestről. Nőm, Sárika lányom, — szolt az öreg ur udvarias mozdulattal bemutatva hozzátartozóit.

— Valóban szép vállalkozás öntől — szolt a mama — hogy idegen földön és népek között tesz eleget katonai kötelezettségének.

— Némi tapasztalatokat óhajtok itt szerezni, nagyságos asszonyom.

— Ön ugy látszik, oly buzgó katona — szolt most közbe Sárika, ki egyáltalában nem ismerte fel bennem az ő vasuti festőjét — hogy még szabad idejét is csataképek tanulmányozásával tölti.

— Biztosíthatom nagyságodat, hogy én nem mint katona nézem ezt a körképet, hanem mint festő.

# ENERGIN

EGY EGÉSZ DOBOZ ÁRA 2.50 KORONA.

Kapható a gyógyszerárakban, de biztosan az

ENERGIN vállalatnál PÉCSETT, mely 6 dobozt bérmentesen szállít.

## Leghathatósabb és legizletesebb hizlaló és vértisztító szer!

Számos előkelő orvostanár és szaktekintély által kitunó eredménnyel kipróbálva!

**Gyermekeknek:** Siettet a járást és fogzást, eloszlatja a mirigyeket és az ótvart — biztosítja a csontok és izmok ép fejlődését — javítja és rendezi az emésztést.

**Felnőtteknek:** Utólérhetően vértképző, gyengélkedőknek erősítő és mirigyoszlató szer, — melibajosoknál megszünteti az izzadást és elősegíti a gyógyulást.

## A magyar dalegylet hangversenye.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a magyar dalegylet vasárnapi szereplését ismét megérdemelt siker koronázta. Az általános meglepedést nemcsak a közreműködő lelkes gárda önzetlen buzgolkodásának s a vezérek szakértelmének, hanem a műsor összeállításának alapjául szolgáló józan, egészséges irányelvek érvényrejutásának is kell betudnunk. Egyedüli megbízható kalauzunk csak a művészet tiszta szeretete lehet, amely gyönyörködtetve nemesíti lelkünket, finomítja izlésünket s megkönnyíti bepillantásunkat az emberi szívélet esodás misztériumaiba, hogy bennök a változhatatlan, örök emberi vonásokat átérzessük s felfoghassuk. Aki elismeri a művészetnek s közöttük a legalanyibbnak, a zenének e képességét s egyetemes becsét, az nemcsak nem kifogásolja, hanem követeli is a magyar műzene termékei mellett a külföldi nagy klasszikus mesterek alkotásainak bemutatását.

A derék (már csak néhai) Goll János és Gaál Ferenc egy-egy poétikus szerzeményét hallottuk s a magyar műzene e két értékes hajítását a közönség lelkesedéssel fogadta s ezzel bebizonyította, hogy a magasabb zenei műfajok megértésére kellő érettséggel rendelkezik.

Mendelssohn érzelmes „Őszi dal“-a és Schubertnek hatásosan instrumentált „Tengeren“ című dala igen tetszetek, előbbi meg is kellett ismételni.

A solo-kat *Héjasné* és *Madácsiné*

urhölgyek, — kiknek értékes dologbeli készségét közönségünk már nagyon jól ismeri, — kitűnő dispozióban énekeltek. *Hartmann* és *Vodráska* urak hasonlóképp dicséretesen feleltek meg nekhez feladatuknak.

*Heller* karnagyot a kifogástalan be-tanításért, *Albrich* tanárt pedig a műkedvelői zenekar fegyelmzett, pompás összjátékáért tüntették ki sűrű tetszésnyilvánításokkal.

Mint vendég *Papp* Jenő működött közre. Zongorajátékával a közönség általános tetszését nyerte meg s bár három darabot játszott egymás végtében, még tovább is szívesen hallgattuk volna.

Végül elismerés illeti a fáradságtalan elnököt, *Dr. Hámoszky* urat, aki a kulturális testület ideáljait önfeláldozással szolgálja s eddig is nagy erkölcsi diadalra vezette.

\* \* \*

## Adatok Fogaras vármegye történetéhez.

Folytatás és vége.

A jobbágyok adót és tizedet fizettek, szolgálatokat teljesítettek és uruknak ajándékokkal tartoztak. Adójukat évenként kétszer szokták befizetni, felét pünkösdkor, felét pedig karácsonyba. Az ezüst pénz az adónak mennyiségéhez képest szokott alkalmaztatni, u. m. egy forint után 2 denár; 2 forint után 4 denár, ötven pénz után 1 denár, az ki pedig denár 25 tartozik  $\frac{1}{2}$  denárral. Az adónak pedig felvetésében ez a szokás, akinek semmi marhája nincsen szokott adni 25 denárt, hogy ha házas ember, mert a nőtelenek nem szoktak adót fizetni. Akinek hámos

lova vagy jármos ökre vagyon, tartozik adni 50 denárt, akinek kettő vonó marhája van 1 frtot. Akinek pedig 4 vonó marhája van 2 frtot. Ezen felül az adó nem hághat, ha valakinek több marhája s van, amint az az öreg fejedelmesszony ideibeli urbariumából kitetszik. Ennek előtte itt is amint a várhoz tartozó való jószágba tartozó darabontok immunisok voltak az adótól, de egy időtől fogva megvették rajtok is.

Ami a tizedet illeti, mindenféle mezei gabonájukból tizedet fizettek; juhokból és disznokból tizenötöt egyet, fejősből fejőt, meddőből meddőt, tizenötre nem telvén két-két pénz a váltója. Méheknek rajából tizből szoktak adni, váltója ennek is, ha tizre nem telnek két-két pénz. Mikor tized helyett élést vetettek ki reájuk, annak az a rendje volt, hogy akinek négy, hat avagy nyolc ökre volt 1 köből búzát, 1 köből zabot adott.

A szántáskor, vetéskor a zsellérekkel együtt szoktak szolgálatot teljesíteni, ugy azonban, ha a jobbágyok 1 hetet dolgoznak, zsellérek csak két napot a hétben, erről pedig a multban a zselléreknek amnestiajuk volt, hogy amint *Lorántfi Zsuzsanna* fejedelmesszony idejében volt most is ugy maradjon; kelte 1666.

Vágó barommal tartoztak a porumbáki jószágából minden faluból egyet-egyet; mézzel minden faluból egy vederrel; vajjal egy vederrel; pokróccal, rókabőrrel 1—1. Tyukot minden háztól 1—1.; káposzta fejet minden háztól öt-öt fejjel, avagy 5—5 denárral. Akinek még vonó marhája is volt, karácsonyba egy szekér fával tartozott. Elés báránnyal eleitől fogva nem tartoztak. Plajásoknak, uj oláh papoknak assessor boéroknek is volt bizonyos honorariumok: u. m. egy főplajás 15 frtot minden uj oláh pap, ha jobbágyfából áll 15 frtot, hol assessor boér 24 frtot, de ezen a főkapitány urammal megosztokodik.

Ezen általános elvektől csak itt-ott van eltérés, csak *Korbon* mutatkozik, t. i. azt

— Ön festő? — kérdé Sáríka és fürkészőleg nézett a macska-szemeim közé.

Aztán pompásan elcsevegtünk, megbíráltuk és dicsértük *Diemer Zenot* s mondhatom, igen főtt a fejem, midőn mint állítólagos festőnek, Sáríka nagysám folytonos kérdéseire magyarazatot kellett adnom a koncepcióról, a perspektiváról, meg a körképfestészet technikájáról. Ugy beszéltem, mint egy *Szana Tamás*.

Egy körmondában végeztem *Raphael Titian, Dürer, Van Dyck, Rubens, Murillo, Styka, Munkácsy, Verescsagin, Feszty Árpád* és *Than Károly*val odavetőleg elismeréssel adóztam *Pállik Béla* kosainak és teheinek.

Ezért aztán meghívtak a hoteljükbe uzsonára. A menet így alakult: elől, kissé előre sietve Sáríka és én, hátul a papa meg a mama. Köztem és Sáríka közt a következő párbeszéd folyt le!

En: Már régóta várom a pillanatot, hogy Kegyeddal négy szemközt beszélhessek.

Ő: De uram!

En: Történjék akármi, de meg kell önnek mondanom, Sáríka nagysám, hogy én vagyok az a festő, a ki szeptember hó 26-án:

Ő: A gyorsvonaton...

En: Mezőtúr és Pusztá-Poó között...

Ő: Aztán Szolnokon a levélke!

En: igen, a levélke, mellyel együtt szívem nyugalmát is elvitte!

Ő: Csitt! ha a papa meghallaná!

En: Sáríka nagysám, mindenre a mi szent! adjon nekem alkalmat, hogy vázlatomat befejezhessem.

Ő: Nem, nem, az lehetetlen!

En: Ugy holnap, midőn szolgálati fegyveremet kezembe veszem, egy császár-vadászsal és önnek egy rabszolgájával kevesebb lesz a földön.

Ő: A papa holnap férfitársasággal megmássza a *Frau Hitt* csucsot; talán ha a mamával beszélünk...

En: Köszönöm angyal! Igen, beszélni fogok a mamával!

En: És midőn a papa ozsonna után, biliárdozás közben egy olasz turistával a holnap kirándulás felől tárgyalt: addig én beszéltem a mamával és Sáríka segítségével addig beszéltem, míg csak ki nem vitytam, hogy holnap és a következő négy napon át, míg itt tartózkodnak, mindennap tiszteletemet tehetem.

Másnap reggel maródit jelentettem. Az ezredorvos a főorvost küldte ki a lakásomra. Ez a főorvos igen derék fiatal ember volt. En az ágyban nyögtem.

— No önkéntes mi a bajod?

— Főorvos urnak alássan jelentem: borzasztóan szenvedek a lábaimmal. Segíts kérlek rajtam.

Megnézte a lábaimat és elnevette magát:

— Nincs neked semmi bajod; hanem szeretnél ugy-e egy-két napi pihenőt?

— Biztosítalak főorvos ur...

Azt mondom önkéntes! légy őszinte. Ismerjük az ilyen betegségeket. Talán valami kalandon töröd a fejed!

Nem tagadom főorvos ur!

No hát adok neked két napot, hanem azt megmondom, hogy mint katona, ki ne lép a szobából. Szervusz!

— Szervusz főorvos ur! kiáltottam az ágyból vidáman kiugorva.

Civil-gunyát öltöttem magamra s miután nyakkendőm izléses megkötésével félórát, a borbélynál a haj és bajusz gavalléros kigondorításával egy órát eltöltöttem s a legközelebbi papirkereskedésben egy vázlat-könyvet és ceruzát vásároltam: sikerült délelőtt tiz órakor a bájos Sáríkáknál lennem.

Az első szobában a mamával találkoztam. Bevezetett Sáríkához. Sáríka ígérő volt kellemes otthonkájában. Leültettek és velem szemben helyet foglalván, azonnal hozzáláttam a rajzoláshoz. Oh egek! Macskát, galambot, sőt még talán golyát és libát is tudok rajzolni, de mit tegyek Sáríkával? Ki fog sülni a turpisság és én iszom meg a levét. Épen kapóra jött, hogy a mama kiment a másik szobába valami rendeletet kiadni a villásreggelire vonatkozólag. A mint kihuzta a lábát az ajtón, elhajítottam a ceruzát, meg a vázlat-könyvet, térdre estem Sáríka előtt és kis kezét erőszakosan megragadván, gyorsan így szóltam: (Folytatjuk.)

jegyzik meg, mivel ez a jószág a várhoz való jószágból szakasztott ide, disznokból nem a Porumbák vidéke szokása szerint, hanem a várhoz való jószágnak rendje szerint adnak 25-ből 1 disznót, továbbá minden ház ember egy báránnyal is tartozik, holott a porumbákiak semmit sem fizettek.

Bár a felsőcsaiakat is úgy szakították ki a porumbáki jószághoz, mivel az öreg falu úgy fizetett mint a porumbáki falvak.

Ezen a kötelezettségeken kívül fizettek még országos adót is és pedig Alsóporumbák 1680-ban fizetett a császár adójába 61 frt és 50 pónzt; (ebben az esztendőben kétszer exigáltak rajtok); Felsőporumbák 68 frt 50 pónzt. Szeráta 68 frt 50 pónzt. Szkoré 31 frt 50 pónzt; Korb és Felsőcsa más kules szerint fizette országos adóját. Korb községe azonkívül kötelezve volt pünkösdi adója mellé 1 ezüst pónzt; karácsonyi adója mellé pedig hal pénz gyanánt 50 denárt fizetni tartozott.

Dr. Zalal János.

## H I R E K.

### Mozognak a városok.

No-no, nem kell megijedni, nem a föld-rengés miatt mozognak, hanem épen a saját jóvoltukért. Azaz, világosabban szólva képes beszéd ez, hogy a városok „mozognak” és azt értjük alatta, hogy mindent elkövetnek polgáraik sorsának megkönnyítése érdekében saját ekzisztenciájuk megerősítése céljából. És így is van ez helyesen. A mai világban nem lehet a sült galambot várni sem a magánosoknak, sem az egyesületeknek, mert hát szemesé a világ, vaké az alamizna. A modern város haladni akar a világgal és hogy a haladáshoz szükséges legelső és legfőbb eszköz: a pénz meg legyen, különböző pénzforrást kell kitalálnia. Boldog az olyan város, ahol van valami alap, mint például mező- vagy erdőgazdaság, bánya, gyár vagy takarékpénztár, ami a város tulajdona és ott helyes és értékes gazdálkodást folytatva előre vinni a várost, mily nagy öröm és megelégedésre szolgálhat.

De, ahol adósságon kívül semmi sincs, ott sem szabad elcsüggedni, hanem teremteni kell akármilyen szerénykeretű alapot, amit az évekkel együtt fejleszteni, előbbre vinni lehet és ha a mai nemzedék huzza is az igát, legalább a remény él, hogy utódai áldani fogják emlékét.

Ilyen alapvető mozgalom most az, amit Szeged kezdeményezésére több törvényhatóság is követett. Szegednek például felirata van a pénzügyminiszternél és a képviselőháznál, amelyben a bor- és husfogyasztási adónak a városok részére való átengedését kéri. És ez jogos kérelem is. Elvégre kell a városnak is valami biztos alap, amelyre háztartását építheti, képtelenség a mai helyzet, hogy egyes-egyedül a polgárság pótdója képezze a város háztartásának alapját, fe-dezetét.

Mint értesültünk a kérésre biztató válasz érkezett Szegedre, amelyben a pénzügyminiszter azt mondja, hogy már dolgoznak azon a törvényjavaslaton, amely a bor- és husfogyasztás adóját a városok részére engedi át. Remélünk lehet tehát, hogy a lehető leghamarabb valóra válik a helyes terv, amely Fogaras városnak is hoz valamit idővel a maga háztartására s ha ezt az üdvös rendeletet a pénzügyminiszter csakugyan életbe lépteti, Fogaras város áldhatja majd

mert ezzel a lépéssel a kolduscondrákat lerázhathatja magáról s a hus- és szeszfogyasztási adó behajtásával lassan-lassan megakadályozhatja majd a pótdó stájerolását.

H. Gy.

— **A püspök fogadás.** Majláth Károly gróf, róm. kath. püspök e hó 26-án a délutáni vonattal érkezik Fogarasra, hogy a bérmálás szentségében reszesítse a kath. hívőket. Fogaras ezuttal fényes fogadtatásban részesíti püspökét. A püspök látogatás programja a következő. 26-án délután a városháza előtt gyülekeznek a kocsik a kivonuláshoz. Fogarasmegye első állomásán: Alsóporumbákon küldöttség fogadja, élén Széll József főispánnal, aki megyéje határán beszéddel üdvözi a főpapot. Az állomáson Bisztray József központi főszolgabíró fogadja beszéddel, míg a Hersényi ház előtt felállítandó diadalkapunál Hersényi Imre polgármester. A rendezőség ezuton is felkéri a háztulajdonosokat, hogy házaikat lobogozzák fel ez alkalommal, a bevonulás mentén. A zárda kapujánál Simon Jenő provinciális, a papság élén üdvözi a püspököt, mire az előkelő vendég bemegy a zárdába, ahol a fehérruhás leánykák csokorral fogadják. A megérkezés után vacsernye lesz. 27-én a püspök meglátogatja az állami főgimnáziumot, a megyeházát, a főispánt. 28-án reggel 8 órakor püspöki mise, bérmálás d. e. 11 órakor pedig a küldöttségek fogadása. A tisztelgések során elől megy a papság. 2. A róm. kath. egyháztanács. 3. Az oltáregyet. 4. Katonaság. 5. Vármegye 6. Város. 7. áll. tisztviselők. 29-én utazik el a püspök, amikor díszes kivonulást rendeznek tiszteletére.

— **Esküvő.** Fényes esküvő lesz f. hó 19-én d. u. 5 órakor a gör. kath. templomban Fogarason. Belle Sándor vármegyénk alispánjának nagyműveltségű leányát Ilonát vezeti oltárhoz Vlaike Miklós szolgabíró. A magunk részéről is őszintén gratulálunk és tartós boldogságot kívánunk Himen rózsá-láncaihoz.

— **Uj főispáni titkár.** A belügyminiszter, Deák Loránd dr., kolozsmegyei közigazgatási gyakornok, tiszteletbeli szolgabíró, fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki és szolgálattételre Fogarasvármegye főispánja mellé főispáni titkári minőségben alkalmazta. Az új titkár már megérkezett körünkbe.

— **A délelőtti tanítás.** Ugy halljuk, hogy az áll. főgimnáziumban a délelőtti tanítás eszméjét vetették fel. Mult számunkban röviden megemlékeztünk ez eszméről és azóta több szülő felkeresett bennünket, érdeklődve a dolog iránt. A szülők nagyon helyeslik a délelőtti tanítást és felkértek bennünket, hogy lapunk utján is próbáljunk oda hatni, hogy ez a terv életbe lépjen. Az igazgatóság-nál is sok szülő kifejezte ebbeli ohaját és épen ezért hisszük, hogy Major Károly dr., a főgimn. érdekes igazgatója, — aki a szülők és tanulók érdekeit szíven hordozza — nem fog elzárkózni ezen kívánság elől és jövőre behozza a délelőtti tanítást itt is úgy, amint az sok, más városban már létesült is. Látva az érdeklődést, amit rövid híreस्कénk keltett, jövő számunkban hosszabb cikkben ismertetjük majd a délelőtti, folytonos tanítás célját és hasznát.

— **Nyugtazás.** A Fogarasi Magyar Dal-egylet folyó hó 10-én rendezett hangversenyén felülfizettek: Ilgner Károlyné 10 k., Steinburgi Pildner Viktor, 5 k., Belle Sándor, Hermann János, Dr. Rosenberger János

3—3 k., Héjas Pál 2 k. 40 f., özv. Benedek Gyuláné, Chiba Károly, Deutsch Lipót, Goldberger Sámuel, Hobián János, Krempels Jánosné, Pokol Sándor 2—2 k., Dr. Leemann Henrik 1 k. 80 f., Balla Márk 1 k. 60 f., Kész Pál, Kühn Adolf, Madácsi Gyula 1—1 k. és N. N. 80 fillért. A dalegylet választmányára őszinte köszönetét nyilváníti a nemes-szívű adakozóknak.

— **Minden olvasóinknak egy főnyereményt!** Ki ne szeretné ezt? Mai számunk címlapján minden olvasónk megtalálja a maga szerencse bélyegét. Rövid, de sokatmondó a szövege, eredeti és szép a kidolgozása. Próbálja meg! Nem bánja meg! Dörge Frigyes főelárúító, Budapest, Kossuth Lajos-utca 4, kinek banja az utolsó másfél év folyamán tudvalevőleg, az osztálysorsjátéknak majdnem összes nagyobb nyereményeit fizette ki vevőinek, arra kéri tisztelt olvasóinkat, hogy a 22. sorsjátékra való megrendeléseikkel ne késsenek, mert a huzás már f. é. május 21-én megkezdődik. Legjobb, ha postautalványon történik a megrendelés. A sorsjegyek ára: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1.50 kor.

— **Az áll. főgimnázium junálisa.** A m. kir. áll. főgimnázium első junálisa június hó 13-án szombaton lesz. A tanárelnökök s az ifjusági rendezők minden lehető elkövetnek, hogy a multság kifogástalanul sikerüljön. S reméljük, hogy a deákok ezen első tavaszi multságán az egész város részt fog venni nemzetiségi különbség nélkül.

— **Értesítés.** A Fogarasi Magyar Dalegylet működő tagjait tisztelettel értesítjük, hogy ebben a hónapban énekpróbákat nem tartunk, de június hó 1-én azokat ismét megkezdjük. Különbösen erről a tagokat annak idején vagy e lap utján, vagy meghívóval értesítjük. Az elnökség.

— **Meghívó.** A Fogarasi Függetlenségi Kör ez évi rendes közgyűlését május hó 24-én d. u. 4 órakor a kör helyiségében (Bethlen-utca 11. sz.) tartja meg a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztári számadás előterjesztése. 4. Folyó ügyek. 5. A tisztikar és választmányi tagok megválasztása. 6. Indítványok. A közgyűlésre a kör tagjai azzal az értesítéssel hivatnak meg, hogy amennyiben részvétlenség miatt akkor a közgyűlés megtartható nem lenne, — azon esetben folyó évi június hó 14-én d. u. 4 órakor és a jelenlevők számára való tekintet nélkül fog érvényesen határozni a közgyűlés. Fogaras, 1908. május 14-én. Az elnökség.

— **Lopás.** F. évi május hó 11-én, a sárkányi vásár, — az eddigi szokástól eltérően — minden nagyobb lopás és verokedés nélkül folyt le. Mindössze egy öreg cigány lopott a Vlád testvérektől egy fél méternyi posztómaradékot, de rajtavesztett és a csendőrök bekisérték.

— **Osztályvizsga.** Az áll. főgimn VIII-ik osztályának vizsgái f. hó 12—13 és 14-én folytak le. Az eredményt 15-én délelőtt hirdették ki, mely szerint a 18 tanuló között mindegyik megfelelt és így az osztályvizsgán szerencsésen átmentek. F. hó 18—19 és 20-án lesz az írásbeli érettségi míg a szóbeli, — amelyen Walther Béla tank. kir. főigazgató elnököl — június 1-én kezdődik.

— **A fogarasi zene-műkedvelők társasága** tanulási s gyakorlási összejöveteleit hetenként egyszer — kedden este 8 órakor tartja. Sziveskedjenek ezt az igen tisztelt tagurak tudomásul venni.

— **Szerencsétlenség a közös laktanyában.** E hó 15-én délután 1/6 óra tájban a helybeli es. és kir. laktanya eserepezési munkálatai közben Dumitru Eremia nagyszzebeni illetőségű 12—13 éves eserepező napszámos a kiadott tilalom dacára kimászott a tetőzetre, honnan körülbelül 25—30 méter magasságból a laktanya udvarára lezuhant s azonnal meghalt. A szerencsétlen fiu óriási csonttöréseket szenvedett s egy pillanat alatt valóságos vértócsában feküdt. A helyszínén azonnal megjelent Kiss Árpád rendőrkapitány s Jakócs Sámuel rendőrbiztos, kik helyszíni szemlét tartván, vétkes gondatlanságot állapítottak meg, amennyiben sem a fiu, sem a többi munkás a meredek tetőzet dacára mentő-övvel ellátva nem volt. Dr. Dániel városi orvos a halál rögtön beálltát konstataulta, mely után a hulla a helybeli hullaházba szállítottatott. Az esetről a brassói kir. ügyészség táviratilag értesítettet. Nedelko Miklós nagyszzebeni vállalkozó és Fagyura János munkavezető ellen az eljárás megindított.

— **Uj határszéli őrségek.** Andrassy Gyula gróf belügyminiszter, több határszéli őrséget állítottatott fel. Így Fogarasmegyében Breáza és Felsőtörösvár községekben. Brázán május hó 15-én, Felsőtörösváron aug. 1-én nyílik meg az uj határőrség.

— **Izgató tanár.** A Nagyszzebenben megjelenő „Tara Nóstra” című folyóiratban dr. Lupas János ottani szeminárium tanár 1907. ápr. 1-én cikket irt, „Minden eke mozog” címen. A kir. ügyész vádat emelt a cikk ellen, a földbirtokos osztály elleni izgatás miatt és a kolozsvári esküdtszék 3 havi fogházra és 200 kor. pénzbüntetésre ítélte a vádlottat, mit a kir. Curia is helybenhagyott.

— **Az új isk. törvény.** Metianu János román metropolita a nagyszzebeni püspöki zsinaton hosszabb beszédben foglalkozott az új iskolai törvénnyel. Hangsúlyozta, hogy a törvény rendeleteit kell követni s ha érzékenyen sérti is egyházuk autonómiáját, de azért lelkiismeretesen tanítani kell a magyar nyelvet az iskolákban.

— **A madarak és a fák napja.** A kultuszminiszter nemrégben elrendelte, hogy az elemi iskolák a tavasz ébredésével szenteljenek egy napot vagy délutánt a madaraknak s a fáknak is. Amikor a tanítók beszéljenek a tanítványoknak, hogy a kártékony rovarokat irtó, dalosmadarakat pusztítani tilos, ugyszintén a fáknak a rongálása is. A helybeli iskolák ezt a napot f. hóban egymásután mind megtartották. Többek közül alkalmunk volt látni kint a városligetben a ref. és az izraelita elemi iskolát, az utóbbit f. hó 12-én délután, amikor is Klein Márk és Rosenfeld Izidor tanító urak vezetésével kivonult a kis csapat a természet templomába, hol tanulságosan töltötték el a tanítók magyaráztatása mellett a délutánt.

— **Magyar otthon.** Elsőrangú penzió a város központján. Családok, házaspárok és magános urak részére. Elegánsan berendezett szobák külön bejáratúval, villanyvilágítással. Rózágyak, fürdők, kitűnő konyha. Olesó árak. Főherceg Sándor utca 30. sz. Budapest.

— **Az aszfaltrol.** Az aszfaltot több utcában megrongálták, mert az inasok, mindenek gyakran azon tolják a szekereket, targoncákat. Most látjuk, hogy az illető aszfaltozó cég a megrongált gyalogjárókat rendbehozatta s így egyuttal figyelmeztetjük a szekereseket, targoncásokat, hogy az aszfaltot a polgárság érdekében kiméeljék meg a rongálásoktól, mert annak a renováltatása

pénzbe kerül. Itt is kérjük a rendőrség szigorú ellenőrzését.

— **Gondatlan biciklista.** A biciklisták nem igen tartják be a törvényt, amely előírja, hogy a sétáló utakon, gyalogjárókon, aszfalton biciklizni tilos. Napról-napra tapasztaljuk ezt különösen a városligetben, sőt még beunt a város aszfaltjain is, leginkább a mellékutakban. A napokban is az Olt-utcában egy biciklista elgázolt egy 4—5 éves gyermeket. A gép szegényt letíporta s több helyen sérüléseket, sebeket kapott. Ugy halljuk, hogy a szülők a biciklista ellen a följelentést megtették. Ilyen viszonyok között kérjük a rendőrség szigorú beavatkozását.

— **A flobert.** Nem értjük, hogy lehet annyira meggondolatlan szülő a világon, aki vigyázatlan gyermekének flobert puskát enged a kezébe venni. Akár morre sétál az ember, egyebet se lát flobertező gyermeknél. Ez egyrésztől a hasznos madarakra van nagy kárral, másfelől pedig, a vigyázatlan gyermek önmagába, társába, vagy a gyanútlanul sétálóba tehet kárt. Felhívjuk az illetékesek figyelmét a flobertező gyermekek szemmel tartására.

— **Furfangos favágó.** Hogyan tegyen szert fejszére és fűrészre a szegény favágó, ha nincs pénze rá? Ezt a nehéz kérdést ötletesen oldotta meg a minap egy fogarasi favágó. Kileste, mikor egy uribáznál sem a gazda, sem a gazdaasszony nem voltak otthon és bemenve a cselédtől, a háziasszony állítólagos beleegyezésére hivatkozva, elkérte egy percre a fűrész és fejszét. A mit sem sejtő cseléd, asszonya parancsát elhívén, — odaadta a szerszámot, az ötletes favágó pedig máig is hozza. Rendőrségünkhöz följelentés rétetett, de ugylátszik bottal ütök az ügyes favágó nyomát.

— **A vármegyei tisztviselők előléptetése.** A kormány már ismételtén megígérte, hogy a vármegyei tisztviselők fizetését megjavítja olyképp, hogy azoknak fizetése az állami tisztviselők fizetésével egyenlő legyen. Mint értesülünk, a kormány ezt az ígérteét most beváltja, amennyiben 1909. január hó elsejétől kezdve az összes vármegyei tisztviselők egy fokkal nagyobb rangsorba fognak előlépni. A fizetési tervet Issekutz Aurél krassószörénymegyei alispán dolgozta ki, a tervet most a pénzügyminisztériumban van átvizsgálás végett.

### Az érzékszervek ápolása és fejlesztésése a népiskolában és a családi nevelésben.\*

Irta: Soós István.

Annak tapasztalata, hogy az ingerek iránti fogékonyság egyénenként különböző, sőt hogy egy és ugyanazon egyén fogékonysága a különböző ingerek szerint erős eltéréseket mutat a nevelésben és az oktatásban nagyon fontos. Magyarázata velünk született szervezet minőségben találjuk. Epen ezért a nevelés és az oktatás ezen a kereten nem változtathat, de kifejleszheti a megfelelő fogékonyságot. Mert az ember értelmi életének az alapja az érzékszervek használhatósága és gyakoroltsága.

A nevelés célja nem az, hogy okvetlenül jól szolgáló szerveket teremtsen, mert az az öröklés, a teremtés dolga s így ezt a nevelés nem is tudja megtenni, hanem az,

\*. Felolvasott az Ifjusági egyesület f. hó 28-iki összejövetelén.

hogy az életet szolgáló szervek természetét, életműködését megismervén, azok működését okos, mértékletes, célszerű étellel igyekezzék előmozdítani. Ezért nagyon fontos, hogy a tani illetve a szülő a gyermekek ismerje fogékonyságát a különböző nemű ingerek iránt, hogy aztán azt nemes irányban tovább fejlessze, esetleg a hiányokat tehetsége szerint pótolja, mert csak így lehet nevelése egyénies.

Mivel a lelki élet az idegrendszer működésével a legszorosabb kapcsolatban áll s mivel az idegek által keletkezett érzések útján létesülnek ismeretein érzelmeink, akaratunk, törekvéseink, s ezeknek megfelelő mozgásaink és cselekedeteink azért nagyon fontos, hogy a tanító és a nevelő és a szülő ismerje jól az idegrendszert, tudja azt fejleszteni és ápolni, mert az idegekkel érzünk színt, fényt, hangot, hideget, meleget stb. s azok útján mozgunk, szóval: az emberi szervezet az idegek útján lép vonatkozásba a környezettel.

A tudás az ékszervek által származott érzetekkel indul meg. Hogy érzetek keletkezessenek szükséges, hogy az érzékszervek kapcsolata az agyvelővel ép legyen, legyen megfelelő inger, amit mindég figyelmen kísérjen.

Mikor a népiskolai tanulást a gyermek megkezdi, különös gondja legyen a tanítónak az érzékszervek gondozására és gyakorlására, mert nemcsak egészségileg kell azokat gondozni, hanem gyakorolni is és csak így vet alapot, később tulnyomó szellemi nevelésnek. Ha oly körülményeket létesít a tanító, illetve a nevelni tudó szülő amelyek az érzékeket rendesen és kellő mértékben foglalkoztatják, ugy nemcsak folytonosan élesítik azokat, de le rakják a lélek tartalmának az alapját a mit a különböző érzetek tesznek.

A népiskolai nevelésben legfontosabb szerepet játszik a látás, hallás és tapintás szerve. Ezek nélkül nevelni alig lehet.

A világ megismerésére a legtöbb képzetet a szem szolgáltatja. A világ ismeretére vonatkozó összetett képzeinknek leghatározottabb, legtöbb részképzetei látási képzetek, melyekhez a többi érzetek útján keletkezett képzetek kapcsolódnak. Ez eléggé mutatja a szemléltetésnek, a szemléltető oktatásnak minden irányban való fontosságát és azért arra indítsa a tanítót, hogy az egészségtan szabályait tartsa szem előtt, azok feltételei ellen az iskolában sohase cselekedjék s tanítsa meg rájuk a tanítványait is, mert az a test legfontosabb, de egyuttal a legkényesebb szerve is.

Hogy az értelem kifejlődésére mily nagy hatással van a hallás, arról az emberi beszéd, amellyel gondolatainkat fejezzük ki, tanuskodik. Az idő viszonyának felismerésére is leginkább a hallás képesít. Rendkívüli nagy hatással van az indulatok, akaratok és a kedélyi élet kifejlődésére. Azért a fül mindég tiszta és egészséges legyen. Nem szabad a gyermekek fülét még becözgetésből sem rángatni. De a legnagyobb bajokat idézheti elő az arculütés, amely pl. a dobhártya megrepedésével teljes siketségre is vezethet.

A tapintás útján a testeknek nagyon becses tulajdonságait ismerjük meg; ez arra indítsa a tanítót, hogy a szemléleti oktatás tárgyait tapintassa meg minden oldalulag a gyerekekkel. A tanulók magok mennél többet

és mennél gyakrabban, cselekvő módon vegyenek részt az ismeretek, tapasztalatok szerzésében. Ily módon a gyermek tapintás szerve is fejlődik. Némely tapintás-érzetekkel élénk érzelmek párosulnak, azért a tapintás a kedélyi élet kifejlődésére is nagy hatással van.

Az ideg inger váltja ki az érzetet, amit előbb vagy utóbb érzelm követ. Az előbbi az ingerről, mint tárgyiakról, az utóbbi arról a hatásról tudósít minket, amelyet az inger szervezetünkre gyakorol. Az érzet tárgyi, az érzelm alanyi természetű. Az érzelmek éppen azért mert alanyi természetűek és belső állapotunkról közvetlenül tudósítanak, nagy hatással vannak öntudatunk kifejlődésére. Az érzelmek a szerint, hogy életműködésünket gátolják, vagy elősegítik, kellemetlenek vagy kellemesek.

△ **Gyomorbajokat** és minden oly bajt, mely erjedéssel van egybekötve, leggyorsabban és legbiztosabban a teljesen ártalmatlan „Sirolin-Roche“ gyógyítja, mely a bükfakárány rég elismert gyógyhatásait tartalmazza annak kellemetlen íze nélkül. Méregtelen, nem izgató és jóízű. A gyógyszerárakban kapható.

△ **Gondos szülőknek** igen sok keserűséget okozott eddig, hogy étvágytalan, gyengébb gyermekeiket képtelenek voltak kielégítően táplálni, és erőhöz juttatni. Hála az orvostudomány haladásának, ezen nehézséget most végkép megszüntette egy korszakos magyar találmány: az „ENERGIN“ csukamáj olajosokoládé, melyet a legtöbb gyermek esemege gyanánt kér, nemcsak hogy feltűnően fokozza az étvágyat, de rendkívüli tápértékkel lényegesen hozzá is járul a szervezet gyarapításához.

## IPAR, KERESKEDELEM.

### „Miből élünk rokkantságunk vagy aggkorunk idején?“

Folytatás és vége.

És ezen jótéteményekhez a tag (vagy az árvái) már tíz évi tagsággal szerez jogot. A múlt számban jelzett csekély heti illeték ellenében rokkantsága esetén élethossziglani segélyt kap s ebben az esetben kitünne, mily gyümölcsözőleg helyezte el filléreit. Minél később válik valaki rokkanttá, annál nagyobb összegű segélyt kap. Negyven évi befizetés után hetenkint 12—14 K nyugdíj jár a tagnak, tekintet nélkül munkaképességére. Tekintve azt, hogy tanoncokat is felvesznek, ezek 52—56 éves korukban, mint oly emberek, kik jól végezték dolgukat, nyugdíjba vonulhatnak s hátralevő napjaikban legalább anyagi gond nélkül élhetnek s helyüket fiatalabb erőknél engedhetik át.

Ha pedig a tíz éven fölüli tag apró árvák hátrahagyása nélkül hal el, özvegye a befizetett összeg 30%-át kapja végkielégítésül.

Nagyobb gondoskodást ily csekély befizetések ellenében valóban kívánni nem lehet.

Egy érdemes, biztos alapokon nyugvó egyesülettel állunk szemben, amelynek törekvéseit az állam is elismerte azzal, hogy évi 5000 korona támogatásban részesíti. Megbízhatóságát igazolja az is, hogy a hazai sajtó, a főpapság, a hatóságok, városok, községek, körjegyzők, tanítók, mindenütt rokonszenvvel viselkednek iránta, anyagilag és erkölcsileg előmozdítják térfoglalását.

Mindnyájan tudjuk, hogy „az állam

kötelessége gazdaságilag győnge polgáraitól gondoskodni“, amint azt I. Vilmos német császár oly szépen mondta, amikor a német munkásbiztosításról szóló törvényjavaslatokat első ízben a német birodalmi elé terjesztették. De el kell ismernünk azt is, hogy Magyarország még jelenleg sincs a gazdasági fejlődés azon fokán, mint volt akkoriban Németország és nálunk számolni kell ezzel a körülménnyel. A gazdasági megerősödés majd idővel nálunk is megszüli majd az óhajtott munkásjóléti törvényeket.

Addig is azonban hazánk kiszívóelmű, vagyontalan, dolgozó népének önként kell gondoskodnia a rokkantság és aggkor idejéről. Tartsuk szem előtt, hogy az „élet hosszú harc és rövid béke!“ s amikor naponként küzdünk, harcolunk a kenyérért, gondoljunk a békére, nyugalomra, melyet ime ezen egyesület által megszerezhetünk magunknak.

Az egyesület központja Budapesten, VIII., József-utca 23. szám alatt, az intézet saját házában van.

### Jutalmak ipari munkások számára.

A brassói kereskedelmi és iparkamara az érdekelt köröket ezennel értesíti, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur ö Nagyméltósága intézkedése folytán 100 kitüntető állami okmány és ugyanannyi 100 koronás jutalomdíj az 1908. évre is oly ipari munkások részére adományoztatik, akik magukat erre hosszú és hűséges szolgálat által érdemessé tették. A brassói kamara területére 5 ilyen jutalomdíj esik, Felhivatnak ennél fogva a kamarakerületben — mely kiterjed Brassó, Nagyküllő, Szeben- és Fogaraszármegekre — lakó munkaadók mégpedig úgy a gyárosok valamint a többi iparosmesterek, hogy legkésőbb f. é. június hó 10-ig közöljék a kamarával azon munkásaik névsorát — az azokra vonatkozó és a jutalomra való érdemességet bizonyító adatok kíséretében — akiket a szóban levő jutalmakra érdemeseknek tartanak. A jutalomra való igény előfeltételei a következők:

1. magyar állampolgárság;
2. tényleges ipari munkában való állandó alkalmaztatás (kapus, kocsis, gyári irodaszolga és más ily természetű szolgálatot teljesítő a jutalomra igényt nem tarthat);
3. legalább 15 évi megszakítás nélküli működés az ipari munka körében (tanonc-évek beszámíthatók, évadhoz kötött ipari munkában alkalmazottaknál a teljesen betöltött évadok teljes évekkel egyenértékűeknek tekintetnek);
4. a rendes munkabér vagy munkakereset évi összege, a bejelentés évében 2000 koronát meg nem haladhat. Mindezen feltételek teljesítése hiteles okiratokkal, esetleg a munkakönyvvel vagy annak hiteles másolatával bizonyítandók. Ugyanazon munkás a szóban levő jutalomban csak egyszer részesülhet.

A kamara a beérkezett bejelentések alapján a jutalmazandók iránt hármassal jelölést tartalmazó véleményes és indokolt javaslatot terjeszt fel a keresk. miniszter ö Nagyméltóságához, ki e javaslatok figyelembevételével dönt a jutalmazások ügyében.

### Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre és cikkekre nem válaszolunk.

D. I. Fogaras. Forduljon ebben az ügyben az igazgatónéihez, ő a szükséges dol-

gokat megfogja mondani önnek s ahhoz tartsa magát.

G. D. Helyben. A vádtanács gőzerővel dolgozik s amint mi látjuk az ügy folyását az fejlődik belőle, hogy a vádat elejtik a vádottakat egyszerűen fölmentik s a beszerzett bűnjeleket, adatokat, a korpusz deliktikkel együtt átadják a kir. ügyészségnek s az megindítja a vizsgálatot, elveri rajtuk a port!

Cs. G. Miskolc. A beküldött tárcának semmi féle rimje sincs. Szintelen szappanbuborék az egész, mely a végén tartalmatlanul, minden esatnosság nélkül oszlik el.

Gy. I. Helyben. Jelen alakjában nem közölhető. A papirkosárba került.

Nem közölhető: „Tavaszi verőfényben“, „Rügyfakadás“, „Május elsején.“

Kritikán aluliak: „Reggel“, „Vistia mare“, „Bulea-tó“, „Piatra oi.“ (Nincs ezeknek magyar nevük?!)

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

THIERFELD DÁVID

Szám 2880—908. tkvi.

### Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1908. április hó 2-án 7840—908. I. M. VIII. sz. alatt elrendelte, hogy a fogarasi járásbíróóság mint telekkönyvi hatóságához tartozó Galac község telekkönyveibe felvett mindazon ingatlanokra nézve a melyekre az 1886. XXIX. az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekjegyzőkönvi bejegyzések helyesbítése foganatosíttassék. E célból a helyszíni eljárás a nevezett községben 1908. évi június 15-én fog kezdődni.

1., Ennél fogva felhivatnak mindazok, a kik a telekjegyzőkönvokban előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel:

2., mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t. cikk 15., 18., az 1889. XXXVIII. t. c. 5., 6. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerelni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek; és

3., azok, kiknek javára tényleg már megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, elleneesotben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Fogaras, 1908. április hó 13-án.

A kir. járásbíróóság, mint tkvi hatóság.

Nádudvary,  
kir. járásbíró.

Szám 641—908. körj.

**Árverési hirdetmény.**

Alulírott községi előljáróság közhírré teszi, miszerint Szoráta község tulajdonát képező korosmalháza 3 egymásután következő évre f. é. június hó 21-én d. e. 10 órakor a községi irodában tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adni. A Likiáltási ár 800 kor., melyből 20% bánatpénzül leteendő.

Részletes árverési feltételek a községi irodában és a szkoréi körjegyzői hivatalnál megtekinthetők.

Szoráta, 1908. május hó 7-én.

Comsia Sándor s. k. Oana György s. k.  
körjegyző. bíró.

**Brilláns kékítő****KOCKÁBAN.**

1 kocka elegendő  
1 nagy mosáshoz.

Ezen kékítő föltűmul  
minőségre nézve minden  
eddig kékítőt

1 kocka (4 fillér) egy  
pohár langyos vízben  
feloldva kladósabb mint  
egy üveg folyékony kékítő

Kapható minden fűszer-üzletbe.

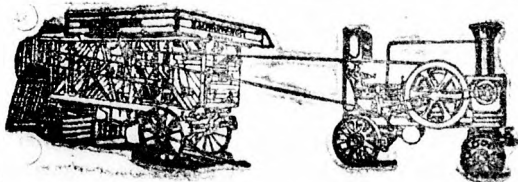
Főraktár Fogarason:

Thierfeld Lipótnál.

**Kalmár és Engel****MÓTOR ÉS GEPGYÁRA**

Városi raktár: **BUDAPEST.** Gyár és iroda:  
V. Lipót-kör. 18. VI. Úteg-u. 19.

Ajánlja egy cséplőgépet, mint malomüzemre leg-  
egyszerűbb benzínmotorjait, benzínlokomobiljait,  
valamint szivógázmotorjait, melyek V. Lipót-  
kört 18. bármikor üzemből megtekinthetők.



- Teljes jótállás -  
kötődő cséplésért! Egyedül létező újdonság!

Ezen motorok egyenletes járása és bámu-  
latos egyszerű szerkezetük folytán bármely  
legjáratlanabb ember által is azonnal köny-  
nyen kezelhetők.

Árjegyzék ingyen. Olcsó árak részletfizetésre.

**A Magyar Mercur****Bank r. t.**

budapesti bankcég hivatalos  
helyiségeit Andrássy-ut 55.  
sz. alól, lényegesen kibővitve

Budapest,

V., Ferenc-József-tér 5. sz.

alá (Gresham-palota) helyezte át.

**Alkalmi könyvvétel**

= teljesen új állapotban! =

Kötetenként 3 kor. helyett kötve csak 1 kor.

Bofanden. Barbarossa. Berta királyné,  
Császár és állam ellen. A  
nászut. Savonarola. Canossa  
2 köt. Gusztáv Adolf 2 köt.

Várossy Gy. Szivárvány. Vörös Dániel.  
Baróti L. Ezer év.

Dvorzsák I. Adomák és veszemék 4 köt.  
Didon P. Felbonthatatlanság.

Amicus Juventutis. Pályamutató.

Grósz Gizella. Az asztalfiából, füzve.

Mantogazza. A szerelem élettana (füzve)  
4 kor. helyett 1 kor. 50 fill.

Sziklai Soma. Glosszák (füzve) 8 kor.  
helyett 2 kor.

Montépiu. Szerelem ő fensége (9 füzet,  
füzve) k. 14.40 helyett 3 k.

Szilágyi. A magyar nemzet története.  
(3 k. díszk.) 24 k. helyett 18 k.

Brehm. Az állatok világa. (10 k.) 180 kor.  
helyett 130 kor.

Nagy Arany Biblia, remek díszkötésben tel-  
jesen új állapotban 160 kor. helyett 120 kor.  
(részletfizetésre is) kapható.

Nick Carter, Serloch Holmes, Nohodi, Buffalo  
Bill, detektív regények 30 és 25 filléres fű-  
zetekben megjelenés után azonnal kapható

**Thierfeld Dávid** könyvkereskedésében.

A készlet gyorsabb eladhatása miatt

**Caspari Frigyes**

és Társai

Medgyes (Nagyküllőm.)

**faiskolái**

leszállított áron ajánlják összes fais-  
kolai cikkeiket u. m.: magonc, kömaga  
és csontár gyümölcsfákat, poszméte és  
ribiszke cserjéket, málnákat, földiepret,  
dizscserjéket, gyümölcsfa vadoncokat,  
sövénynek valót, tullelű fakát, ró-  
zszakat stb.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

- JÓ -

**étvágyat**

kap ön, ha a

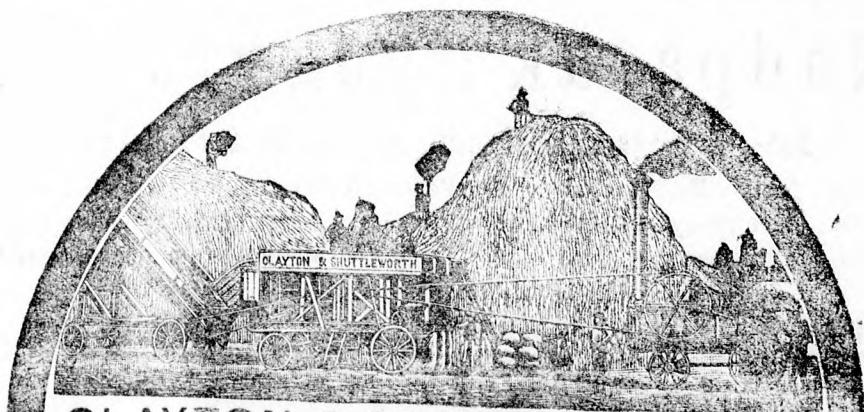
**KAISER-féle****Fodormenta cukorkát**

használja.

Orvosilag kipróbált és ajánlott.

Nélkülözhetetlen emésztési zavarok, ét-  
vágytalanság, gyomorfájásnál stb. Údító- és  
éltetőszert. Csomagolva 20 és 40 fillér.

Kapható: Hermann P. János, Kontesvel-  
ler Károly, Steinburgi Pildner Frigyes urak  
gyógyszertárában.



**CLAYTON & SHUTTLEWORTH**  
Budapest, Váci-körút 63.

Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

**Locomobil és gőzcséplőgépek,**

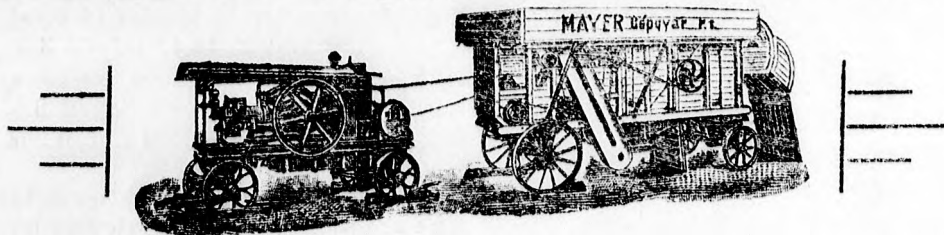
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-  
rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők,  
boronák,

sorvetőgépek, Planet jr. kapálók,  
szecskaavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók

örlömalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu  
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Hazai gyártmány!

Kitűnő munka!

**Mayer  
gépgyár**vas- és fémöntőde részvénytársaság  
**SZOMBATHELY-BUDAPEST,**  
VI. kerület, Váci-körút 61. szám.

Benzinlokomobil-cséplő-szerelvények. Stabil-benzinmotorok.  
Szivógázmotorok faszén-, koks- és antracit-fűtésre 120 HP-ig.  
Malomépítészet. Szab. hydr. borsajtók, olajprések  
és mindennemű gazdasági gépek.

Kedvező fizetési feltételek. Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve!

**Hölgyek**

részére nélkülözhetetlen!

**Legjobb szépítőszert a****Földes-féle MARGIT CRÈME**

Pár nap alatt biztosan eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, búratkát (Mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simává varázsolja, üdit és fiatalít.

Ára: kis tégely 1 korona, nagy 2 korona.

KIVÁLÓ TOILETT CIKKEK: Margit-hölgypor (3 színben) 1.20 kor.,  
Margit-azappan 70 fill., Margit-fogpp 1 kor., Margit-arcviz 1 kor. Kapható  
minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszerkereskedésben.

Postán utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése  
után küldi a készítő: Földes Kelemen, Arad.

Főraktár Fogarason: Dr. Kontes-  
veller K., Hermann P. J.,  
Steinburg A. P.

Páratlan és csodás hatása.

Övökodjunk utáztatoktól.

**Nádpataky gyógyfürdő.**

Jod-, kén- és sóforrással megáldott fürdőhelye.

Pótolja: Lipik-, Hall- és Csiz vizet. Reoma, kőszvény, Ichias bántalmaknál utólérhetetlen gyogyeredményü. Női betegségek, vérszegénység és idegségnél kiváló gyógyhatásu. Idény: június elsejétől — szeptember elejéig.

Egy órai kocsit a pályaudvartól (Nagyküküllő vármegye).

Erdők, árnyékos sétányok, modern lakások, zene elsőosztályu ellátás. Elő- és utóidényben tetemes árengedmény a szobaárákból. Vasuti állomása: Alsószombatfalva, hol minden alkalommal kocsik kaphatók.

Postahivatala: Nagysink, mindennapi postaforgalommal.

Prospektust bérmentve küld és mindennemű felvilágosítással a legnagyobb készséggel szolgál:

A fürdőkezelőség.

**Faeladási hirdetmény.**

Közhirre teszem, hogy a szkoréi nemes boér családok közbirtokossága tulajdonát képező és Fogaraszvármegye Szkoré község határában fekvő erdejének „C” üzemosztálya I. tag I. oszt. 288-44 k. holdnyi kiterjedésű területén Fogaraszvármegye közg. erdészeti bizottságának 311/906., illetve 1404/906. erd. alb. és 643/908. k. i. b. számu határozata alapján 2000 darab műszaki célokra is, de tüzfának kitűnően alkalmas bükk-törzs fog Szkoré község községi irodájában az 1908. évi május hó 31. napján délelőtt 11 órakor tartandó nyilvános szó- és írásbeli zárt ajánlatok beadásával összekötött árverésen eladni. Szabályszerűen kiállított írásbeli zárt ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéseig fogadtatnak el és a szóbeli árverés befejezte után fognak felbontatni.

Az ivenként 1 koronás bélyeggel ellátandó írásbeli zárt ajánlatokban az ajánlott összegnek számmal és betűvel szabatosan kell kifejezve lennie s a zárt ajánlat azzal a záradékkal látandó el, hogy a versenyző az árverési és szerződési feltételeket ismeri, magára nézve kötelezőknek elfogadja, illetve magát azoknak aláveti. Utóajánlatok semmiféle körülmények között sem fogadtatnak el. Minden írásbeli zárt ajánlatnak tartalmaznia kell a meghatározott bánatpénzt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban. Az eladandó fatömeg 5600 ürm<sup>3</sup> hasáb és 2000 ürm<sup>3</sup> dorongfára becsültetett.

A kikiáltási ár 6200 koronában állapított meg, amelyen alul a faanyag eladni nem fog.

A szóbeli árverésen versenyzők a kikiáltási ár 10%-át, vagy 620 koronát tartoznak az árverelő bizottság elnökének kezéhez bánatpénzül letenni. A zárt ajánlatokkal versenyzők szintén ugyanakkora összeget tartoznak ajánlataikhoz mellékelni.

A becslés, továbbá az árverési és szerződési feltételek Szkoré község irodájában, továbbá a járási szolgabírói hivatalnál Alsóárpáson, végre az alsóárpási m. kir. járási erdőgondnokságnál Fogarason, a hivatalos órák alatt az érdeklődők által megtekinthetők.

Szkoré, 1908. május hó 7-én.

Niculae Csungu, Pop Dávid János,  
a nemes boér családok közbirt. elnöke a nemes boér családok közbirt. jegyzője.

**Kerestetnek**

az ország minden nagyobb városaiban és községeiben egy most szervezés alatt álló **életbiztosító-társaság** részére alkalmas képviselők, kik 1000 koronától 10.000 korona évi jövedelemre tehetnek szert, a mennyiben szellemi és anyagi képességgel bírnak. Gyakorlattal bírók előnyben részesülnek. Kellő jártassággal nem bírók díjmentesen begyakoroltatnak. Csakis írásbeli ajánlatokat Fischer K. irodája Rákospalota továbbít.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

**Portland-Cement-Gyár**  
**Brassóban.**

Fogarason kapható: Gebauer W., Schul H. és Thierfeld L. urak kereskedéseiben.

Ny. Thierfeld Dávid könyvnyomdájában, Fogarason.